

Zpráva o činnosti Společnosti pro výživu (SPV) za uplynulé funkční období (duben 2016 – únor 2019)

Vážení členové Společnosti pro výživu,

v letošním roce končí tříleté volební období správní rady, presidia a kontrolní komise Společnosti pro výživu. Měli bychom si zvolit nové vedení organizace se zachováním základního principu činnosti tak, jak je dáno stanovami a etickým kodexem.

Společnost pro výživu uspořádala za uplynulé období 21 odborných a iniciovala čtyři tiskové konference. V rámci záštity zdravotního a školského výboru poslanecké sněmovny se zapojila do čtyř parlamentních seminářů a dále uspořádala více než desítku seminářů pro laickou veřejnost.

Odborné konference byly každoročně pořádány pro pracovníky školního stravování, dále pro zdravotnické pracovníky, kteří se zabývají dietní výživou v nemocničních, sociálních i jiných službách. Ve spolupráci s Odbornou společností praktických dětských lékařů se pravidelně konaly konference zaměřené na dětskou výživu a obezitu. Tematické konference propojovaly výměnu aktuálních informací mezi výživovými a potravinářskými odborníky. Pod záštitou Mze jsme pravidelně pořádali konference k vyhlášeným tématům světového Dne výživy. Na všech konferencích zaznělo mnoho přednášek, které jsou většinou v podobě abstrakt nebo i videozáznamu přístupné na webových stránkách (www.vyzivaspol.cz) SPV. Pravidelně probíhaly studentské konference v Brně a v Praze, kde byly prezentovány výsledky bakalářských a diplomových prací studentů fakult lékařských, zdravotně-sociálních, přírodovědeckých, potravinářských, zemědělských a veterinární hygieny se zaměřením na problematiku výživy, potravin a zdraví. Organizátorům těchto aktivit je nutno poděkovat. Mnoho mladých účastníků těchto konferencí se tak dozvídá o práci SPV a stává se jejími členy.

Tiskové konference, které SPV pořádala ve spolupráci s dalšími subjekty, byly jednak odpovědí na mediální šíření poplašných zpráv o rakovinotvorném nebezpečí z konzumovaného masa nebo na užívání palmového oleje v potravinářských výrobcích. Další dvě tiskové konference souvisely se sdělením **výsledků ze studií**, které Společnost pro výživu provedla jednak ve spolupráci se společností Aqualife s.r.o. a dále s Výzkumným ústavem mlékárenským. První studie byla spojena se sledováním pitného režimu dětské populace v domácím a následně školním prostředí. Hlavním výsledkem této studie bylo u desetiletých dětí zjištění, že pokud děti přijaly ke snídani méně než 250 ml tekutin a celkem dále v průběhu dopoledního vyučování méně než 450 ml tekutin, tak se dostávaly do dehydratace, která byla detekovatelná z hodnocení osmolality moče. Tato studie byla i předmětem odborného semináře s určením pro stomatologické pracovníky, kde v rámci prevence zubního kazu je nutné sledovat nejen kvalitu, ale i kvantitu přijímaných tekutin. Ve druhé studii se SPV zaměřila na populaci seniorů v ústavní léčbě. Byly sledovány nedostatky obecné výživy, nikoliv s pojené s nabídkou, ale především příjmem konzumované stravy. Podávání mléčného výrobku obohaceného

o vitamin D i v rámci vyšší konzumace vápníku zlepšilo kostní metabolismus, nevedlo však k dostatečné úpravě hladin vitamínu D v rámci použité dávky. Problematika nedostatku vitamínu D v rámci konzumace stravy, jak zjišťovaly i naše předchozí studie, je v zimním období celo-populační, státem jinak zatím systematicky neřešená.

Dva **parlamentní semináře**, kde se SPV angažovala svojí účastí, byly zaměřené na dětskou obezitu, její příčiny a východiska řešení. Dále ve spolupráci s Českým svazem pro aerobik a fitness byla výživa prezentována jako významná součást životního stylu naší mládeže. Palmový tuk byl nejen tématem tiskové konference, ale byl i racionálně hodnocen na parlamentní úrovni. Z počátku letošního roku vystoupili zástupci SPV po čtvrté na parlamentní půdě, a to k podpoře práce a kompetencím nutričních terapeutů.

V uplynulém volebním období získala SPV **pět grantů**. Dotace MZe umožnily zpracovat a vydat nyní již rozebranou publikaci „Výživa a potraviny pro zdraví“. Účastníci odborných konferencí dostávali tuto publikaci zdarma. Publikace shrnuje význam jednotlivých druhů potravin, zabývá se kvalitou, bezpečností a změnami jejich konzumace ve výživě obyvatel ČR. Dále uvádí výsledky nejnovějších studií k zajištění potřeb výživy pro život člověka v jednotlivých věkových obdobích a životních situacích. Jsou zde shrnuty názory odborníků na alternativní způsoby výživy a zdravotní rizika, která s výživou souvisí. Nejen tato publikace, ale i webové stránky SPV uvádí výživová doporučení pro obyvatelstvo, která se s během času a novými poznatky průběžně doplňují či upravují. Další dvě dotace Mze pomohly postupně upravit **webové stránky SPV**. Významně se zvýšila návštěvnost a přehlednost zajištěných i plánovaných akcí. Byla rozšířena kapitola encyklopedie výživy, zvýšil se počet odpovědí odborníků na dotazy z veřejnosti. Dotace umožnily zajistit i lepší fotodokumentaci pořádaných akcí. Z ekonomických i organizačních důvodů jsme v uplynulém období zrušili činnost **Nadace pro výživu**. Finanční prostředky byly legislativně převedeny zpět na Společnost pro výživu. Obsah webových stránek Nadace byl předán na webové stránky SPV, které tím získaly další odbornou podporu. Dalším grantem získala SPV prostředky ke **školení laické veřejnosti**. Proběhlo tak několik seminářů se zaměřením na výživu při redukčních dietách, na doplňky stravy ve výživě, na výživu těhotných a kojících žen, na výživu dětí i výživu seniorů. Některé tyto semináře se uskutečnily ve spolupráci s dalšími společensky působícími organizacemi. Například školení k výživě seniorů probíhalo ve spolupráci s pražskou organizací, která pomáhá seniorům, Život 90. Poslední grant, který SPV plnila v loňském roce byl zaměřen na školení ředitelů a učitelů základních škol v oblasti zdravé výživy, bezpečnosti potravin a veřejného zdraví za účelem začlenění zmíněných témat do učebních osnov dětí. Ve vzájemné spolupráci pedagogů a zdravotnických pracovníků vznikla tak publikace „Výživa pro každý den“, která se stala nejen teoretickou, ale pro učitele a následně děti i hravě praktickou pomůckou výuky. Zástupci SPV navštívili a proškolili ředitele a učitele v sedmi krajských školských centrech.

V rámci **publikační činnosti**, kromě zmiňovaných publikací Výživa a potraviny pro zdraví a Výživa pro každý den, vydala SPV Receptury pro kojence, batolata, předškolní a školní děti. Ve spolupráci se zahraničními partnery SPV připravila inovaci Referenčních hodnot pro příjem živin. Tato příprava se opozdila za původním plánem, nicméně druhé vydání by mělo být v letošním roce distribuováno cestou webových stránek SPV.

V roce 2016 a v roce 2017 proběhla **ve sponzorské spolupráci** soutěž o nejlepší školní oběd. SPV se dále angažovala v programu Haelthy Kids, který vytvářela společnost Nestle. Ve výživové problematice jsme rovněž spolupracovali s Ředitelstvím kolejí a menz UK. Opakovaně proběhla jednání o spolupráci s VUPP. Přechodně jsme zajišťovali školení pro organizace - Firma pro zdraví a Diochi. Odsouhlasili jsme předání našeho loga pro vybrané mléčné výrobky s probiotickou složkou a nízkým obsahem cukrů společnosti Danone. **V rámci plánování dalších aktivit** jsme opakovaně jednali s náměstkyní Rady pro vědu, výzkum a inovace při předsednictvu vlády. Jednali jsme se zástupci Ministerstev – školství, zdravotnictví a zemědělství. Na našich konferencích vystupovali zástupci Potravinářské komory, lékařských fakult, VŠCHT, Zemědělské univerzity, SZU, Výzkumných ústavů a dalších organizací.

V rámci **mezinárodní spolupráce** naši zástupci navštívili pracovní komitety FENS v Bělehradě a v Kodani. Opakovaně jsme komunikovali se zástupci ekvivalentně vznikající slovenské organizace „Slovenská asociácia pre výživu a prevenciu“ (SAVP). Plánovali jsme, ale zatím se nám nepodařilo zorganizovat mezioborovou konferenci s mezinárodní účastí.

Naši práci samozřejmě provázely úspěchy, byly však i situace, kdy průběh byl komplikovaný. Jsme neziskovou organizací a finanční prostředky pro naši činnost získáváme ze členských příspěvků a částečně z dotací, které nejsou však vždy 100%. Ve spolupráci se společností výzivaservis s.r.o., je to dále z konferencí, prováděných studií či posudků nebo prodeje časopisu. Stabilní úsilí našich redakčních rad a aktivní spolupráce autorů je základním předpokladem pro vydávání našeho **časopisu „Výživa a potraviny“ včetně „Zpravodaje pro školní a dietní stravování“**. Umožňuje nám zajišťovat ekonomickou rovnováhu. Zajisté jste si všichni všimli změny zevního designu časopisu. Recenzovaný časopis vycházel v uplynulém období pravidelně 6x ročně. Zatím stále plánujeme, ale nepodařilo se nám vydat mimořádné číslo časopisu, které bychom rádi použili k posílení propagační činnosti naší organizace. Vzhledem k vázanosti prodeje časopisu na fixní předplatitele, není v běžné tržní síti, jsme se rozhodli o uvolnění jeho nabídky i v rámci možného nákupu cestou našich webových stránek.

Uvědomujeme si i některé další handicapy naší práce. K základnímu patří především to, že naše členská základna má mnohé členy, kteří by se chtěli aktivněji zapojit do činnosti SPV, ale není to tak snadné. Proto jsme navrhli a Vám i předkládáme pro nové volební období i **změnu Stanov naší organizace**. Navrhli jsme, aby presidium bylo nahrazeno výkonnou Správní radou s menším počtem členů. Původní Správní radu by měla nahradit Vědecká rada. Vědeckou radu by měli tvořit vybraní, později zvolení odborníci pro danou zájmovou problematiku výživy a potravinářství. Dle sdíleného zájmu o uvedenou problematiku by se tak ostatní členové SPV mohli lépe zapojit do práce jednotlivých odborných skupin. Vědecká rada by se scházela na společných zasedáních 1-2x ročně, obdobně jako tomu bylo u Správní rady a udávala by impulzy pro další práci SPV. Správní rada by jednala 6 a víckrát ročně a organizačně a odborně by řídila Společnost. Zpráva o činnosti by byla předkládána každoročně Valné hromadě. Volba nových orgánů SPV by byla stejně, ve tříletých intervalech.

Aby se práce Společnosti mohla dále rozvíjet a dařilo se jí, potřebuje mít ve svých řadách aktivní, nicméně odborně zdatné nebo odbornost prosazující pracovníky. Mnozí z nich vystupují v médiích. Je však škoda, že někdy hovoří pouze jménem své základní pracovní organizace, ačkoliv je dané téma spojené s jejich činností ve SPV. Dobrým příslibem budoucí činnosti SPV jsou mladí absolventi vysokých škol, ale i zapálení laici, kteří respektují odborné poznatky v oblasti, kterou reprezentují. Podstatné je nejen shromažďování a šíření odborných poznatků, ale i jejich získávání, výzkum a hodnocení. A zde si myslím, že má SPV mnohé rezervy.

Vážení členové pro výživu, dovoluji, abych závěrem **poděkoval všem Vám**, kteří se na práci Společnosti pro výživu přímo či nepřímo podílíte a podporujete ji. Abych připomněl práci a uctil památku paní ing. Šulcové, která dlouhodobě organizovala práci SPV v rámci školního stravování. Abych poděkoval paní ing. Křížové, která zajišťovala práci na sekretariátu a paní ing. Sukové, bez které by zůstávaly mnohé aktivity SPV pouze na papíře. Rád bych poděkoval za řízení redakčních rad časopisu a zpravodaje paní Prof. Dostálové a paní Dr. Matějové. Nelze opomenout úsilí při plnění grantů paní Dr. Zamrazilové a paní Dr. Kunové. Rád bych poděkoval i ostatním členům presidia, správní rady, kontrolní komise, redakčních rad a odborných skupin.

V Praze dne 17.2.2019

MUDr. Petr Tláškal, CSc., předseda SPV v.r.